kapams. Šią degėsių pilną duobę reikėtų sieti su simboliniu kapu ar auka.

Daugumas 1988 m. rastų kapų ir atsitiktinių radinių datuojami IV-VI a. ir priklauso kapinynų su akmenų vainikais kultūrinei sričiai.

Jonas Genys

SKRANDĖNŲ (TELŠIŲ RAJ.) KAPINYNAS

1988 m. varniškis S. Mizgiris papasakojo, kad jo tėvų sodyboje, buvusioje Penciškių kaime, anksčiau rasdavo "kryžių, kalavijų, peilių". Tokių radinių jie buvo pririnkę gana daug. Pasakotojas prisiminė, kad, kasant duobes, rasdavo ir kaulų. Dabar Penciškių kaimo nebėra, nebėra ir nurodytos sodybos, todėl mūsų aptiktą kapinyną tiksliau būtų vadinti artimiausio Skrandėnų kaimo vardu.

Kapinynas yra dešinėje kelio Varniai-Kaltinėnai pusėje, maždaug 7 km nuo Varnių ir apie 1 km į pietvakarius nuo minėto kelio, į šiaurės vakarus nuo kaimo kapinaičių. Galima spėti, kad kapinynas užima maždaug 90x100 m dydžio rytų-vakarų kryptimi pailgą kalvelę. 1989 m. vasarą iškastos trys bandomosios perkasos kalvelės šiauriniame pakraštyje. Tik trečiojoje perkasoje rastas vienas griautinis kapas (Nr. 1) su žirgo galva kojų srityje. Daugiau kapų nerasta, o aptiktas dar vienas atsitiktinis dirbinis - įtveriamasis peilis.

Kapo Nr. 1 duobės plotis, išryškėjęs 0,6 m gylyje, buvo 0,8 m. Mirusysis palaidotas galva į šiaurės vakarus - 330°. Nuo žemės paviršiaus 0,4 m gylyje, maždaug 0,4 m atstumu nuo duobės galo, pasirodė ant kairiojo šono paguldyta žirgo kaukolė, orientuota į šiaurės vakarus, t.y. mirusiojo galvos pusėn. Priešais kaukolę gulėjo du žirgo kojų (?) kaulai.

0,85-0,9 m gylyje atidengti vyro griaučiai. Mirusysis palaidotas aukštielninkas, kojos ištiestos, dešinė ranka sulenkta per alkūnę ir padėta ant krūtinės, kairės rankos padėtis neaiški. Galvūgalyje, kairėje kaukolės pusėje, smaigaliu į šiaurės vakarus gulėjo ietigalis, prie kairiojo šono vertikalioje padėtyje (matyt, atremtas į karsto sienelę) ,stovėjo geležinis įmovinis kirvis, prie jo išilgai karsto gulėjo padėtas geležinis kovos peilis, įtveriamasis peiliukas, geležinė sagtelė, bei geležinių žąslų dalys. Krūtinės srityje, dešinėje pusėje, aptikta žalvarinė lankinė ilgakojė segė su pusrutulio formos buoželėmis įvijos galuose. Netoli jos rasta ir sunykusio žalvarinio įvijinio žiedo dalių. Kapą galima datuoti VI a.

Sprendžiant iš S. Mizgirio pasakojimo, kapinyne turėtų būti ir vėlesnių kapų. Beje, Skrandėnai (Skrunden) minimi 1385 m. kryžiuočių kelių į Žemaitiją aprašyme.

Ignas Jablonskis

KALNO GRIKŠTŲ KAPINYNAS (KRETINGOS RAJ.)

Kalno Grikštų kapinynas yra Kretingos rajone, Minijos kairėje pusėje, upės slėnio pirmojoje terasoje, esančioje apie 5 m aukščiau už slėnio dugną. Paminklas yra apie 120 m į rytus nuo Minijos ir 200 m į pietus nuo Kartenalės upelio žiočių.

1988 m. pakartotinai žvalgydamas saugomą Kalno Grikštų priešistorinę gyvenvietę, žemės paviršiuje pastebėjau pavienių akmenų, dydžiu ir forma panašių į tuos, kurie buvo dedami apie m.e. pirmųjų amžių kapus. Kilo mintis, kad čia esama kapinyno.

1989 m. rugpjūčio mėn. antroje pusėje, padedant šeimai, spėjamojo kapinyno vietoje atkasėme 30 m^2 plotelį ir radome tarp akmenų vainikų 4 griautinius kapus.